

Szemtől szemben Szegeden az első magyar „békaemberrel”

Ha leveti a búváruhát és lekapsolja az uszonyokat senki sem mondja meg, hogy ő a békaember. Erre a ma még szokatlan elnevezésre csupán foglalkozásával és furcsa víziöltözékével szolgált rá. De azért így is megcsodálja az ember. Ő az, aki 25 percig vígan lubickol a víz alatt, folyóban, földalatti vízmedencében és tengerben, s olyan könnyedén úszik, mint a békák vagy halak. Feje fölött 10-15 méteres vízréteg — előtte a tenger csodálatos élővilága; gyantán halak, kagylók, tengeri csillagok színes légiója. Fialat, erős és bátor. Név: Rádai Ödön.

A nagy vágó — a tenger

A Vizgazdálkodási Tudományos Kutatóintézet munkatársa. Témája a karsztkutatás. Határtalanul szereti a vizet, örök kíváncsiság él benne annak titkai iránt, s talán ezért próbálkozott 5-6 évvel ezelőtt, Magyarországon elsőként. Egész öltözékét maga tervezte és szerkesztette. Éveken keresztül kísérletezett, a magyar vizeken számtalanszor kipróbálta készülékét. Részt vett a jósvafői és zalatapolcai forrás- és barlangkutatásban. Hazai kísérletezéseit azonban inkább csak gyakorlatnak szánta és felkészülésnek. Kezdetől fogva a tenger izgatta, ez volt legnagyobb vágya.

Két évvel ezelőtt merült először tengerbe. A Fekete-tenger volt első állomása, de ez kevés sikert hozott. Felszerelése még nem volt tökéletes, s a tenger sem alkalmas vízalatti kutatásokra. Azonkívül, hogy szegényes az állatvilága, erősen korlátozottak a víz alatti látási viszonyok is. Így figyelme és érdeklődése a kristályos Adriára fordult.

Expedícióval az Adrián

Az elmúlt évben érdekes vizkutatási téma merült fel Albániában, s ennek megoldásához kérte magyar segítségül. Az expedícióval a tengerre utazott Rádai Ödön is. Eleve azzal készült, hogy a víz alatt is kutatni fog és az 1956-ban elpusztult természettudományi múzeum számára gyűjtőmunkát végez a Ioni tengerben. Magával vitte munkatársát, Weininger Máriát is, aki ekkorra hasonló jártasságra és gyakorlatra tett szert a „békaemberiségben”.

Eredményes út volt, bár kevés idő jutott a tengerkutatásra. 75 állatfajtahoz tartozó 500 tengeri állatot gyűjtöttek, s azokat preparálva adták át a Nemzeti Múzeumnak. Rövid idő alatt is sikerült gazdagodni. Rádai Ödön 300 felvételt készített: a víz alatt és forgatott egy 40 perces, színes kisfilmet is. Ez az első olyan film, amelyet magyar kutató készített tenger alatt, de első a Ioni tengerből is.

Súlytalanul

Igen érdekes a búvárkészülék és a vízalatti munka is. A légzőkészülék teljesen zárt. Ugy helyezkedik el a hátán, mint egy hátizsák. Működése automatikus. Amint a mélyben növekszik a víznyomás, azt átveszi a légszák, és erre reagálva kiegyenlíti a nyomást. Ebből két tömlő ágazik ki, amely a szájhoz vezet. A légzőcsatornát foggal kell tartani. Egyik csövön az oxigén áramlik be, a másik elvezeti a széndioxidot, amit vegyianyag nyel el. A készüléket úgy konstruálta meg Rádai Ödön, hogy a víz alatt súlytalanul lebeghessen. Ez a módszer lényegesen megkönnyíti az úszást és a merülést.

Az úszásban a kéz nem segít, hiszen lefoglalja a készülék szabályozása és a gyűjtés vagy a fényképezés. Alábra szerelt uszonyok segítségével történik a vízalatti mozgás és irányváltoztatás.

Kilátásban: új gyűjtőt

Az első tengeri próbálkozás eredményessége meghozta a magyar békaembernek a munkatársának a szükséges állami segítséget is. Nyáron újabb gyűjtőútra indulnak az Adriára, még tökéletesebb felszereléssel, s ezúttal megfelelő kisegítő személyzettel.

Megkérdézhetné az olvasó, mit csinál itthon egy békaember, a tengertől mesze, van-e valami egyéb haszna is ennek az érdekes foglalkozásnak. En is megkérdeztem Rádai Ödönt. A békaember tudománya a vizkutatásban nagyon hasznosan kamatozik. Víz alatti források felkutatásához és vízzel telt barlangok felderítéséhez a legmegbízhatóbb módszer, de még kézzel foghatóbb gyakorlati haszna is van. Az árvízveszély elhárításában is kitűnően bevált.

Az árvízkor fellépő, úgynevezett »buzgárosodási« folyamatról egy hatalmas tatai forrásban az első magyar békaember szerzett pontos, megbízható tapasztalatokat.

Első — de nem egyetlen

Mindenütt igyekeztem hangsúlyozni, hogy Rádai Ödön az »első« magyar békaember. Valóban, rajta és munkatársán kívül magyar ember még nem szállt így a tengerbe. De ezzel azt is hangsúlyozni szerettem volna, hogy nem az egyedüli. Egyelőre ugyan csak hazai vizeken és főként sportszerűen, de máris több fiatal megbarátkozott ezzel a szenvedéllyel. Rádai Ödöntől nagyon sok segítséget kaptak, s ma is oktatja, támogatja őket.

Befejezésül még tartozom annak megmagyarázásával, hogy miként kerültem »szemtől-szembe« a békaemberrel. A TIT rendezésében Szegeden és Hódmezővásárhelyen tartott előadást, és bemutatta tengeri filmjét. Hogy azok is megismerkedhessenek ezzel az izgalmas foglalkozással, akik az előadáson nem jelenhettek meg, fölkerestem és kivallattam. Sajnos, nem beöltözve fogadtott a megbeszélés találkozásán. De talán jobb is. Nem jártam úgy, mint az a rádióriporter, aki félelemmel tekintett a közös riport pillanata elé, mert ilyenfélet kellett neki beolvasnia: — Itt állok, szemtől-szemben az első magyar békaemberrel... brrr... S. I.

Hathatós intézkedéseket a garázdák ellen

Az ügyesség és társadalmi szervezetek közös értekezletet tartottak tegnap

Nagy jelentőségű értekezletet tartott tegnap délután a városi és járási ügyesség. Az értekezleten dr. Vass István ügyész elnökletével két közérdekű kérdés, a garázdaság és a nem büncselekmények megtárgyalására került sor. A megbeszélésen számos érdeklőt városi és járási intézmény és tömegszervezet képviselője vett részt. A tájékoztatót követő hozzászólások a két kérdéskomplexumot mint alapvető társadalmi problémát tekintették Szeged és a járás területére vonatkozóan. Azért alapvető társadalmi probléma ez — mondották — mert az e körbe tartozó

cselekmények nemcsak a bűnüldözői és az igazságügyi szervek problémája. Minden állampolgárt közelről érint az, hogy az emberek egymáshoz való viszonyukban betartják-e a szocialista együttélés szabályait.

Hangsúlyozták, hogy a szobán forgó büncselekmények elkövetőivel szemben is mind türelmetlenebbül kell eljárni, s e tekintetben nincs helye a humanitásnak. Végezetül a preventív

intézkedések megtételére határozatok születtek, többek között: az említett büncselekmények okait tárgyaló előadások megtartására Szeged és a járás területén, továbbá az indokolt családok és szórakozóhelyek hatósági ellenőrző látogatására stb. Ebben a munkában jelentős szerepet hárul a pedagógusokra, az iskolák szülői munkaközösségére, valamint a KISZ-re, a nőszövetségre és más társadalmi szervezetekre.

Ifjú kutatók a jogi karon

A Szegedi Tudományegyetem jogi kari KISZ-szerve-

zetén belül több mint egy fél évvel ezelőtt tudományos kutatócsoport alakult, dr. Maday Pál tanszékvezető docensnek, a kar dékánhelyettesének kezdeményezésére. Célul tűzték ki, hogy a Tanácskörtársaság 40. évfordulójára összegyűjtik az ifjúságra vonatkozó dokumentumokat. Munkájukhoz forrásokat használták fel a korabeli újságokat, plakátokat és a levéltárakat. A dokumentumgyűjtéményt országos pályázatra küldték be.

Beke Lajos KISZ-titkár, a csoport ifjúsági vezetője elmondta, hogy a kiszűrt örmével, s nagy lelkesedéssel vettek részt a kutatómunkában. A pártszervezetől s az állami vezetés részéről messzemenő támogatást és segítséget kaptak. A fiatalok annyira megkedvelték a kutatómunkát, hogy elhatározták, új csoportot alakítanak, s összegyűjtik a fehérterror idejéből fennmaradt dokumentumokat is.

(—nyj)

Szilasy István

Nemzetközi Almanach

Régen várt mű jutott az elmúlt napokban a világpolitikai kérdések iránt érdeklődők kezébe: a Nemzetközi Almanach, amelynek megjelenését a sajtó már az elmúlt év decemberének első napjaiban bejelentette.

A közel 900 oldalas könyv jelentős hiányosságokat szüntet meg: az első, magyar nyelven megjelent kiadvány, amely a teljességre való törekvés jegyében közli a Föld valamennyi országának földrajzi adatait kívül az államok jellemző gazdasági sajátosságait, politikai pártjait, e pártok erőviszonyait, alkotmányuk lényeges rendelkezéseit, sajtójuknak legfontosabb orgánumait, a lakosság foglalkozás, egyéb szempontok szerinti megoszlását, szociális helyzetét, a kulturális és katonai vonatkozású számadatokat egész

sokaságát, s az államfők és a fontosabb miniszterek nevét. Célja — s ezt a célt tökéletesen megvalósítja —, hogy az érdeklődő átfogó képet kapjon a megismerendő országról — a legkisebbtől a legnagyobbig. Kiegészítésként a könyv igen részletes gazdasági és földrajzi táblázatokat közöl, ismerteti a nemzetközi szervezeteket — egyszóval: nélkülözhetetlen a világgazdasági és politikai jól tájékozottsághoz.

A Nemzetközi Almanach nem egyszeri elolvasásra, hanem mindennapi használatra készült. Igényes munka, s szerkesztői — élükön dr. Radó Sándor egyetemi tanárral — minden elismerést megérdemelnek. Szép az almanach kiállítása is, ezért pedig a Kossuth Könyvtár idejéből fennmaradt dokumentumok is.

(—nyj)

Szilasy István

Lényeges változások lehetőségei a nyugati politikában

— néhány nappal az SZKP XXI. kongresszusa után

Az SZKP XXI. kongresszusának napirendjén egyetlen pont, a hétéves terv szerepelt, látszólag olyan kérdés, amely a Szovjetunió, illetve a szocialista országok ügye csupán. Mégis az a tény, hogy a terv megvalósulásának eredményeként a nemzetközi erőviszonyokban döntő változások következnek be — nyilvánvalóan a szocialista világszisztem javára — indokoltá, sőt szükségessé tette, hogy a felszólalók legtöbbször a nemzetközi politika keretei közé helyezze a hétéves terv perspektívát és hogy e terv legközelebb megvalósítandó szakaszát is a jelenlegi nemzetközi helyzetből kiindulva vizsgálja. Így lett a kongresszus az elmúlt napok legnagyobb jelentőségű nemzetközi eseménye, amely erőteljesen lekötötte a nyugati közvélemény figyelmét is. Hogy ez mennyire így volt, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a londoni, párizsi, New York-i és washingtoni világlapok is központi kérdésként foglalkoztak a kongresszussal, s különösen jelentős teret szenteltek Hruscsov kongresszusi zárbeszédének, abban is legfőképpen annak az értékelésnek, amelyet a szovjet kormányfő a nemzetközi helyzetéről és azon belül is néhány fontos kérdéssel adott.

Az érdeklődés, amely Hruscsov kijelentéseivel kapcsolatban megnyilvánult, leginkább a szovjet-amerikai viszonyra áll összefüggésben. Nemcsak azért, mert Mikoja nemrég Egyesült Államok-beli útja kezdetén befolyásolta e kapcsolatok további alakulását, de azért is, mert néhány felelős amerikai államférfi közelmúltban tett nyilatkozatai elönt mondanak Eisenhower és Dulles Mikoja által folytatott megbeszélései során kihangsúlyozott azon amerikai törekvéseknek, hogy az Egyesült Államok a maga részéről szintén kész a szovjet-amerikai kapcsolatokat megjavítására. Nem sokkal azután ugyanis, hogy Mikoja visszakerült az Egyesült Államokba tett látogatásáról, néhány amerikai tábornok, sőt szerdai sajtóértekezletén maga Eisenhower is, kijelentéseiben égre-földre magasztalta az Egyesült Államok állítólagos kedvező katonai helyzetét, szemmel láthatóan elhárítva akarván az amerikai átlagpolgárral, miszerint ilyen tények birtokában még egy általuk indított támadás kezdeményezése is következmények nélkül járna, sőt

kifizető vállalkozás volna. Hruscsov rámutatott e feltevések naiv és illúziórikus voltára — és a szovjet interkontinentális rakéták létezésére, kihangsúlyozva, hogy ez nem fenyegetés, hanem a dolgok valóságos állására való rávilágítás. A szovjet miniszterelnök beszédének egyik legfontosabb megállapítása azonban az volt, hogy nem az amerikai tábornokok nagyképp kijelentéseit, hanem a Mikoja Egyesült Államok-beli látogatásakor megnyilvánult általános amerikai hangulatot — amely a Szovjetunió és az Egyesült Államok szorosabb kapcsolatának kifejtését óhajtott — határozta meg a két ország viszonyára nézve jellemzőnek, amely természetesen a szovjet külpolitika egyik központi törekvése is.

Igen nagy jelentőséget kapott Hruscsov fejtegetésében a berlini kérdés és a német békeszerződés ügye is. S itt érünk el ahhoz a ponthoz, amikor megállapítjuk, hogy Dulles európai látogatása — talán kissé fursán hangzik — alátámasztotta Hruscsovnak e kérdésekben ismertett álláspontját és annak azt a különösen kihangsúlyozott részét, hogy az idő e kérdésekben már megérlette a cselekvés szükségességét. Jóllehet, az Egyesült Államok kormánya kategorikusan ellenzi ugyan a berlini kérdés és a német békeszerződés megoldásának, illetve megkötésének szovjet részről kifejtett elképzelését, saját maga azonban semmit sem tett annak érdekében, hogy a szovjet javaslatokkal szemben reálisokon nyugvó alternatívákat állítson fel. Így történt azután az, hogy más nyugati országok álláspontjai, amelyek kezdetben helyeselték a szovjet javaslatl szembeni merev magatartást, módosultak.

Kezdetben csak az angolok hangoztatták, hogy tárgyalni kell a Szovjetunióval. Később azután — elsősorban Mikoja látogatásának eredményeként — az amerikai közvélemény is a Szovjetunióval való tárgyalások gondolatát tette magáévá. Az a körülmény azután, hogy az amerikai szenátus külügyi bizottságának elnöki tisztébe a dulles politikát régóta élesen bíráló Fulbright szenátor került, cselekvésre készítette Dullest, aki most már — és nemcsak ő, de a vele jobban látó nyugatnémet politikusok is, például Ollenhauer — haj-

landóságot mutat arra, hogy feladja az úgynevezett szabad választások előzetes megtartására alapozott, Németországgal kapcsolatban kialakított politikát, és hogy fontolóra vegye a két német állam államszövetségének gondolatát, elfogadva ezzel a német kérdés fokozatos megoldásának elvét. Az amerikai külügyminiszter londoni, párizsi és tegnap megkezdett bonni tárgyalásainak célja most már — amennyiben ez egyáltalán elérhető — egy közös nyugati álláspont kialakítása azzal a lényeggel, hogy tárgyalni kell a Szovjetunióval kormányelnöki vagy külügyminiszeri síkon. Megerősíti ennek valószínűségét az is, hogy Macmillan február 21-én Moszkvába látogat, továbbá az Egyesült Államok Demokrata Pártjában — de a republikánusok széles körében — uralkodó azon vélemény is, hogy a szovjet javaslatokat ezután már csak reális ellenjavaslatok egyidejű kifejtésével lehet elvetni. Várható tehát, hogy Dulles Európából visszatérve újrafogalmazza a Berlinnel és Németországgal kapcsolatos amerikai álláspontot —, egy, az eddiginél reálisabb felfogás kinyilvánításával.

Nem hagyható figyelmen kívül a Berlinnel és a német békeszerződéssel kapcsolatban kialakult francia és nyugatnémet álláspont sem, amelyek a legutóbbi idők mereven elutasították a Szovjetunióval való mielőbbi tárgyalás gondolatát. Párizs szemmel láthatóan azért teszi ezt, mert a későbbi »leen«-ért algériai akciója támogatását kérné cserébe, Bonn pedig tisztában van azzal, hogy túlzottan kihangsúlyozott jelentősége foszlók semmivé a szovjet javaslatok feletti tárgyalások megindulásakor. »Ha egy kereskedelmi vállalat toazgatógia állandóan rosszul mér fel áruinak eladási lehetőségét, elveszti állását. Ha egy tábornok sorozatosan csatákat kezdeményez, és azokat elveszti, leváltják. Emiatt a német politikában írják a felelős vezetők javára azt, hogy a Német Szövetségi Köztársaság helyzetét tíz éve állandóan rosszul mérik fel.« Így foglalja össze a nyugatnémet közvélemény hangulatát a Spiegel című tekintélyes hamburgi hetilap, bizonyítékul annak, hogy ez a közvélemény is elérkezettnek látja az időt egy reálisabb bonni politika minél előbbi megvalósítására.

Perényi István

A Rákóczi téri örökklások értékesítésével egyidejűleg eladásra kerülnek az időközben elkészült Attila utca 15 sz. társasház örökklásai.

Néhány 1, 2, és 3 szobás modern kivitelű

lakás vásárolható

előnyös fizetési feltételek mellett.

Az érdeklődőknek felvilágosítást ad az Országos Takarékpénztár szegedi fiókja.

Napraforgótermelők, figyelem!

Az idén is lehet napraforgómagra értékesítési szerződést kötni

Az állami terményfelvásárló helyeken.

Az értékesítési szerződéssel lekött minden mázsa után:

1. kamatmentes előleget

2. szerződéses felárat

3. és nemcsitett vetőmagot hitelbe kap a termelő.

A szerződéskötés ideje január 15-től május 31-ig tart. Részletes felvilágosítással a terményfelvásárló helyeken szolgálnak!